

9. Pro profesiini spilky, yikh prava ta harantii diialnosti. (1999, September 15). [On trade unions, their rights and guarantees of activity]. Zakon Ukrainy № 1045-XIV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 45. 397. [in Ukrainian].

10. Pro okhoronu pratsi. (1992, October 14). [On labor protection]. Zakon Ukrainy № 2694-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 49. 668. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 21.05.2023

УДК 338.637.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-264-267

Колбіна Наталія Григорівна,
аспірант кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
факультету міжнародної торгівлі та права
Київського торговельно-економічного університету
e-mail: kolbina-n1987@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6139-9279>

ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

У даній статті розкрито поняття та елементи механізму адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування.

Механізм адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування - це система взаємопов'язаних елементів, які здійснюють правовий вплив на поведінку суб'єктів за допомогою спеціальних правових засобів з метою забезпечення дітей грудного та раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним дитячим харчуванням та їх конституційного права на життя та охорону здоров'я.

Механізм адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування є системоутворюючою правовою категорією, що складається з відповідних елементів. До елементів механізму адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування віднесено: 1. адміністративно-правові норми, тобто сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, які урегульовують відносини щодо виробництва та обігу дитячого харчування. Адміністративно-правові норми встановлюють правила поведінки суб'єктів; визначають засади державного регулювання і державного стимулювання виробництва та обігу дитячого харчування; встановлюють основні вимоги щодо виробництва та обігу дитячого харчування; встановлюють відповідальність за порушення законодавства про дитяче харчування тощо. 2. Суб'єкти адміністративно-правових відносин – це відносини, що складаються між компетентними суб'єктами публічної адміністрації та фізичними та юридичними особами щодо виробництва та обігу дитячого харчування. Предметом таких відносин є вчинення відповідних операцій в сфері щодо виробництва та обігу дитячого харчування з метою забезпечення конституційних прав дитини на достатній життєвий рівень, охорону здоров'я і життя, безпечне та якісне дитяче харчування. 3. акти реалізації адміністративно-правових норм, тобто процес практичного вираження (перенесення) в життя суб'єктами адміністративного права волі, вираженої в адміністративно-правових нормах.

Виокремлено особливості адміністративно-правових відносин, що виникають в сфері виробництва та обігу дитячого харчування.

Ключові слова: дитяче харчування, дитячі суміші, міжнародно-правове регулювання, механізм адміністративно-правового регулювання, суб'єкти публічного адміністрування сфери дитячого харчування, нормативно-правове регулювання сфери дитячого харчування.

Kolbina N. CONCEPTS AND ELEMENTS OF THE MECHANISM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF PRODUCTION AND CIRCULATION OF BABY FOOD

Abstract: this article describes the concepts and elements of the mechanism of administrative and legal regulation of the production and circulation of baby food.

The mechanism of administrative and legal regulation of the production and circulation of baby food is a system of interconnected elements that exercise legal influence on the behavior of subjects with the help of special legal means in order to provide infants and young children with sufficient, high-quality and safe baby food and their constitutional right for life and health care.

The mechanism of administrative and legal regulation of the production and circulation of baby food is a system-forming legal category consisting of relevant elements. The elements of the mechanism of administrative-legal regulation of the production and circulation of baby food include: 1. administrative-legal norms, i.e. a set of normative-legal acts of different legal force, which regulate relations regarding the production and circulation of baby food. Administrative and legal norms establish the rules of behavior of subjects; determine the principles of state regulation and state stimulation of the production and

circulation of baby food; establish basic requirements for the production and circulation of baby food; establish liability for violation of legislation on child nutrition, etc. 2. Subjects of administrative and legal relations are relations formed between competent subjects of public administration and natural and legal persons regarding the production and circulation of baby food. The subject of such relations is the execution of appropriate operations in the field of production and circulation of baby food in order to ensure the constitutional rights of the child to a sufficient standard of living, health and life protection, safe and high-quality baby food. 3. acts of implementation of administrative and legal norms, i.e. the process of practical expression (transfer) into life by the subjects of administrative law of the will expressed in administrative and legal norms.

Peculiarities of administrative and legal relations arising in the sphere of production and distribution of baby food are highlighted.

Key words: baby food, baby formula, international legal regulation, mechanism of administrative and legal regulation, subjects of public administration in the field of baby food, regulatory and legal regulation of the field of baby food.

Постановка проблеми. Виробництво та обіг дитячого харчування являє собою складну область виробничих та логістичних процесів, що відбуваються з приводу виробництва широкого асортименту безпечних та якісних продуктів харчування для дітей різного віку. Дані процеси регульовані відповідними адміністративно-правовими нормами, відбуваються між публічними та приватними суб'єктами адміністративного права, які є суб'єктами публічних відносин, тобто в даному випадку мова йде про механізм адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування. Наразі розкриємо зміст даного поняття та його елементи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання сфери дитячого харчування були предметом наукових досліджень О.В. Запотоцької, О.С. Крушук, Л.В. Лосюк, Т. В. Маланчук, С.М. Орехов, Т.Л. Мостенської, О.В. Медведенко, А.О. Зайнчковського, В.І. Смоляр, О.П. Сологуб, Д.Ф. Крисанов, Л.В. Дейнеко, Н.Г. Слободян, Н.А. Головіна, О.В. Булгакова, Г.Є. Поліщук, Н.С. Юрченко, М.П. Гуліч, Л.Ф.Павлоцька, Н.В. Дуденко, В.В. Євлаш, Т.В. Маланчук, Н.М. Сіренко.

Метою статті є розкриття поняття та елементів механізму адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правове регулювання є складовою частиною соціального регулювання, що виступає як одна «з форм впливу права на суспільні відносини – впливу за допомогою спеціальних правових засобів». Механізм правового регулювання призначений для нормативного регулювання і втілення різних форм реалізації правових норм, передусім правозастосування.

На думку О.Ф. Скакун механізм правового регулювання – це узятя в єдності система правових засобів, способів і форм, за допомогою яких нормативність права переводиться в упорядкованість суспільних відносин, задовольняються інтереси суб'єктів права, встановлюється і забезпечується правопорядок («належне» у праві стає «сушим») [1, с.498].

Отже, механізм правового регулювання – це система публічно-правових засобів, які реалізуються уповноваженим суб'єктом з метою впливу та регулювання суспільних відносин.

Механізм правового регулювання складається з елементів. Одним з видів механізмів правового регулювання є механізм адміністративно-правового регулювання.

С.Г. Стеценко вважає, що механізм адміністративно-правового регулювання – сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права [2, с.63].

О.В. Зайчук та Н.М. Оніщенко під механізмом адміністративно-правового регулювання пропонують розуміти здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони і розвитку [3, с. 154].

О.В. Надьон доходить висновку, що своєрідність механізму адміністративно-правового регулювання визначається не лише у особливостях адміністративних норм, а у тому, що «адміністративне право дає можливість розкрити форми та методи діяльності органів державної влади» [4, с. 18-19].

В більшій мірі нам імпонує точка зору авторів підручника «Курс лекцій з адміністративного права», де механізм адміністративно-правового регулювання визначається як сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають у процесі реалізації адміністративних зобов'язань публічної адміністрації. Водночас, до структури цього механізму входять наступні елементи: - норми адміністративного права, об'єктивно виражені в законах та інших нормативних актах; - адміністративно-правові відносини; - акти застосування норм адміністративного права; - акти тлумачення норм адміністративного права; - правосвідомість; - правова культура; - законність [5].

В ряді дисертаційних досліджень поняття «механізм адміністративно-правового регулювання» розуміється як:

- система елементів (обов'язкових та факультативних), які урегульовують суспільні відносини, що виникають в сфері публічного управління в процесі виконання владними суб'єктами своїх прав та обов'язків з метою задоволення публічних інтересів громадян [6, с.94];

- сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких урегульовуються суспільні відносини, відповідно до загальноприйнятих європейських стандартів, які направлені на задоволення публічних інтересів та потреб суспільства;

- система взаємопов'язаних елементів за допомогою яких урегульовуються суспільні відносини, які

направлені на задоволення публічних інтересів та потреб суспільства [7, с.89].

Таким чином, на нашу думку, головними характеристиками механізму адміністративно-правового регулювання є: нормативна основа; наявність суб'єктів публічного адміністрування, які вступають в адміністративно-правові відносини.

Отже, під механізмом адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування пропонуємо розуміти систему взаємопов'язаних елементів, які здійснюють правовий вплив на поведінку суб'єктів за допомогою спеціальних правових засобів з метою забезпечення дітей грудного та раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним дитячим харчуванням та їх конституційного права на життя та охорону здоров'я.

Механізм адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування є системоутворюючою правовою категорією, що складається з відповідних елементів. Саме тому, особливу увагу, на нашу думку, варто приділити елементам даного механізму, розкриття яких дасть в повній мірі розуміння того, який чином здійснюється адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування.

Традиційно в науці теорії держави та права виділяють класичну структуру механізму правового регулювання, яку складають чотири основні блоки: юридичні норми; індивідуальні приписи застосування права (факультативний елемент); правовідносини; акти реалізації прав та обов'язків [8, с. 627; 9, с. 220].

О.Ф. Скакун до механізму правового регулювання відносить наступні елементи, обов'язкові на окремих його стадіях: 1) принципи права, норми права, нетипові правові розпорядження (спеціалізовані норми права), об'єктивовані в нормативно-правових актах; 2) правовідносини, суб'єктивні юридичні права і обов'язки в їх індивідуалізації (конкретизації); 3) акти безпосередньої реалізації прав і обов'язків; 4) акти застосування норм права [1, с.499].

А.М. Вітченко до елементів механізму правового регулювання відносить норми права різного призначення, акти застосування права і діяльність організацій та посадових осіб по втіленню їх у життя [10, с. 42].

В.В. Копейчиков, до елементів механізму правового регулювання відносить: норми права, правові відносини та акти реалізації прав і обов'язків. Також автор зазначає, що існує низка явищ, які на всіх етапах правового регулювання суттєво впливають на процес правового регулювання суспільних відносин. Такими чинниками є: а) законність; б) правосвідомість; в) правова культура [9, с.220].

Таким чином, науковці теоретики притримуються класичної чотирьох елементної структури механізму правового регулювання: норма права, суспільні відносини, акти реалізації. Відповідно якщо розглядати механізм правового регулювання в публічно-правовій площині, то дана правова категорія наділяється певними особливостями, що зумовлено предметом регулювання.

Висновки. Пропонуємо до елементів механізму адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування відносити:

1. Адміністративно-правові норми, тобто сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, які урегульовують відносини щодо виробництва та обігу дитячого харчування.

Як елемент механізму адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування адміністративно-правові норми встановлюють правила поведінки суб'єктів; визначають засади державного регулювання і державного стимулювання виробництва та обігу дитячого харчування; встановлюють основні вимоги щодо виробництва та обігу дитячого харчування; встановлюють відповідальність за порушення законодавства про дитяче харчування тощо.

2. Суб'єкти адміністративно-правових відносин – це відносини, що складаються між компетентними суб'єктами публічної адміністрації та фізичними та юридичними особами щодо виробництва та обігу дитячого харчування.

Предметом таких відносин є вчинення відповідних операцій в сфері щодо виробництва та обігу дитячого харчування з метою забезпечення конституційних прав дитини на достатній життєвий рівень, охорону здоров'я і життя, безпечне та якісне дитяче харчування.

Особливостями адміністративно-правових відносин, що виникають в сфері виробництва та обігу дитячого харчування є: 1) являються підвидом адміністративно-правових відносин; виникають, змінюються та припиняються в публічно-правовій сфері безпосередньо щодо вчинення певних дій (операцій) пов'язаних з виробництвом та обігом дитячого харчування; 2) знаходять своє вираження з моменту виникнення юридичних фактів, які визначені адміністративно-правовими нормами; 3) мають ієрархічну структуру, тобто однією з сторін в даних відносинах обов'язково є носій владних повноважень (публічна адміністрація); 4) наявна імперативність приписів владного суб'єкта (наприклад, відносини між районною державною адміністрацією та органами місцевого самоврядування); 5) спори між сторонами таких відносин щодо притягнення винних осіб за порушення вимог законодавства про дитяче харчування вирішуються в адміністративному порядку, який визначений нормами Кодексу адміністративного судочинства України.

3. Акти реалізації адміністративно-правових норм, тобто процес практичного вираження (перенесення) в життя суб'єктами адміністративного права волі, вираженої в адміністративно-правових нормах.

Окрім цього, на нашу думку, до додаткових елементів механізму виробництва та обігу дитячого

харчування слід відносити: правову свідомість; правову культуру; законність. Де, - правова свідомість являє собою популяризацію інформації про цінність та необхідність раціонального харчування дітей, якості та безпечності дитячого харчування, наборів дитячого харчування та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення дітей грудного та раннього віку дитячим харчуванням тощо; - правова культура – розуміння кожним членом суспільства необхідності здорового харчування дітей як запоруки зростання здорової нації; - законність, тобто відповідний адміністративно-правовий режим, за допомогою якого учасники адміністративних правовідносин в сфері виробництва та обігу дитячого харчування реалізують відповідні адміністративно-правові норми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підруч.] / пер. з рос. Х. : Консум, 2001. 656 с.
2. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : [навч. посіб.]. К. : Атіка, 2007. 624 с.
3. Загальна теорія держави і права: основні поняття, категорії, прав. конструкції та наук. концепції : [навч. посіб.] / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
4. Надьон О. В. Адміністративно-правове забезпечення фінансової безпеки банків: поняття та необхідні ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2016. Вип. 39(2). С. 17-21.
5. Курс адміністративного права України : підруч. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 872 с.
6. Антонова Т.Л. Адміністративно-правове регулювання поведження з відходами: дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2017. 244 с.
7. Погребняк М.М. Адміністративно-правове регулювання галузі ветеринарної медицини: дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07. ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Київ, 2020. 226 с.
8. Теория государства и права : курс лекций / под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. Москва : Юрист, 1997. 672 с.
9. Загальна теорія держави і права / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 320 с.
10. Витченко А.М. Механизм правового регулирования социалистических общественных отношений, его понятие и структура. *Вопросы теории государства и права.* Саратов. 1968. Вып. 1. С. 65-92.

REFERENCES:

1. Skakun, O. F. (2001). *Teoriia derzhavy i prava*. [Theory of the state and law]. pidruch. per. z ros. 656. [in Ukrainian].
2. Stetsenko, S. H. (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy*. [Administrative law of Ukraine]. navch. posib. 624. [in Ukrainian].
3. Zaichuk, O. V., & Onishchenko, N.M. (Ed.). (2008). *Zahalna teoriia derzhavy i prava: osnovni poniattia, katehorii, prav. konstruktсии ta nauk. kontseptсии*. [General theory of the state and law: basic concepts, categories, rights. design and science. concepts]. navch. posib. 400. [in Ukrainian].
4. Nadon, O. V. (2016). *Administratyvno-pravove zabezpechennia finansovoi bezpeky bankiv: poniattia ta neobkhidni oznaky*. [Administrative and legal provision of financial security of banks: poniattia ta neobkhidni oznaky]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Pravo. Vyp. 39(2).* 17-21. [in Ukrainian].
5. *Kurs administratyvnoho prava Ukrainy*. (2013). [Course of administrative law of Ukraine]. Pidruch. 2-he vyd., pererob. i dopov. 872. [in Ukrainian].
6. Antonova, T.L. (2017). *Administratyvno-pravove rehuliuвання povodzhennia z vidkhodamy*. [Administrative and legal regulation of waste management]. Dys. na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spets. 12.00.07. Kyiv. 244. [in Ukrainian].
7. Pohrebniak, M.M. (2020). *Administratyvno-pravove rehuliuвання haluzi veterynarnoi medytsyny*. [Administrative and legal regulation of the field of veterinary medicine]. Dys. na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spets. 12.00.07. Kyiv. 226. [in Ukrainian].
8. Matuzov, N.I., & Valko, A.V. (1997). *Teoriya gosudarstva i prava*. [Theory of Government and Rights]. Kurs lektsiy . 672. [in Russian].
9. Kopeichikov, V.V. (1998). *Zahalna teoriia derzhavy i prava*. [General theory of the state and law]. 320. [in Ukrainian].
10. Vitchenko, A. M. (1968). *Mehanizm pravovogo regulirovaniya sotsialisticheskikh obschestvennyih otnosheniy, ego ponyatie i struktura*. [The mechanism of legal regulation of socialist social relations, its concept and structure]. *Voprosyi teorii gosudarstva i prava.* Vyip. 1. 65-92. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2023